

Teknologiateollisuuden lausunto kansalaisuuslain muuttamisesta 1/2025

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/28596/2023

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua kansalaisuuslain muuttamisen 2. vaiheesta. Teknologia-alan osuus Suomen viennistä on yli puolet ja se tekee noin kaksi kolmasosaa elinkeinoelämän tutkimus- ja kehityspanostuksista. Teknologiateollisuuden yritykset kansainvälistyvät jatkuvasti, ja myös kotimaahan rekrytoitavat kansainväliset osaajat ovat vuosi vuodelta tärkeämpiä.

Toimme jo edellisen muutosvaiheen yhteydessä esiin huolestamme muutosten mahdollisesta vaikutuksesta Suomen maankuvaan ja houkuttelevuuteen kansainvälisten osaajien silmissä, ja haluamme edelleen korostaa huolellisen vaikutusten arvioinnin tärkeyttä myös tästä näkökulmasta. Suomeen pysyvämmiin asettuvat maahanmuuttajat ovat tärkeä tekijä talouskasvulle ja Suomen tulevaisuuden menestymiselle laajemminkin, ja kansalaisuuden saaminen on yksi osa tärkeä osa kokonaisuutta. Kansallisen turvallisuuden näkökulma on ymmärrettävä, mutta toimeentuloedellytyksiin ehdotettuja muutoksia työttömyysjaksoon ei tulisi säätää.

Toimeentulon arviointi kansalaisuuden hakemisen yhteydessä on yleinen ja ymmärrettävä periaate, mutta ehdotettu muutos on kohtuuttoman tiukka ja Suomen menestyksen kannalta tarpeeton.

Jos henkilö on esimerkiksi ollut neljä kuukautta työttömänä kuluneiden kahden vuoden aikana, mutta työllistynyt sen jälkeen vakituiseen työsuhteeseen ja koeaikakin olisi jo kulunut loppuun, voitaisiin kansalaisuuden saamista pitkittää työttömyysjakson perusteella. Esitetty muutos asettaisi työttömänä edes lyhyen aikaa olleet henkilöt erilaiseen asemaan muiden kanssa ja voisi olla pahimmillaan suorastaan lannistava. Työttömäksi jääminen on harvoin ihmisen oma valinta, ja kansalaisuuden saamisessa siitä rankaiseminen ei kuulu Suomen kaltaisen hyvinvointiyhteiskunnan toimintaperiaatteisiin. Epävaka taloustilanne ja lyhyeksi ajaksi työttömäksi joutuminen eivät saisi olla kansalaisuuden saamisen esteinä – etenkin kun kansalaisuutta hakevat henkilöt ovat pääsääntöisesti jo vuosikausien ajan osoittaneet sitoutumistaan Suomeen. Eriyisen ongelmallinen tilanne olisi sellaisten ammattien kohdalla, joissa tehdään tyypillisesti monia määräaikaista työsuhteita peräkkäin ja niiden väliin saattaa jäädä lyhyitä työttömyysjaksoja, kuten esimerkiksi tutkijoiden kohdalla usein on.

Ehdotuksessa (kohta 4.2.3) todetaan, että työttömyysetuuksia tai toimeentulotukea saatettaisiin jättää nostamatta, jotta toimeentuloedellytys täyttyisi. Ei voi olla lainsäädännön lähtökohta aiheuttaa edes minimaalista riskiä sille, että ihmiset eivät

uskaltaisi hakeutua sellaisten palveluiden piiriin, joihin heillä olisi yhdenvertainen oikeus.

Esitysluonnoksen vaikutusten arvioinnissa kansainvälisten osaajien kohdalla todetaan, että aiemmin päätetyllä asumisajan pidentämisellä voisi olla Suomen houkuttelevuuteen haitallista vaikutusta, mutta nyt käsiteltävänä olevalla lakimuutoksella ei juurikaan. Teknologiateollisuus ry on jo aiemmin huomauttanut, että asioita tulisi kuitenkin arvioida kokonaisuutena. Kansalaisuuden saamisen hankaloittaminen vaikuttaa Suomen maineeseen ja kv-osaajien mielikuviin Suomesta kohdemaana, vaikka yksittäiset muutokset eivät sitä tekisikään. Lyhyenkin työttömyysjakson vaikutus kansalaisuuden saamiseen on jo itsessään tekijä, jolla voi olla negatiivista vaikutusta. Kiihtyvässä, globaalissa osaajakilpailussa Suomen tulisi toimia päinvastoin ja pyrkiä houkuttelevaksi kohdemaaksi kaikin keinoin.

Helsingissä 14.1.2025

Eero Hiidenvuori, johtava asiantuntija
eero.hiidenvuori@teknologiateollisuus.fi